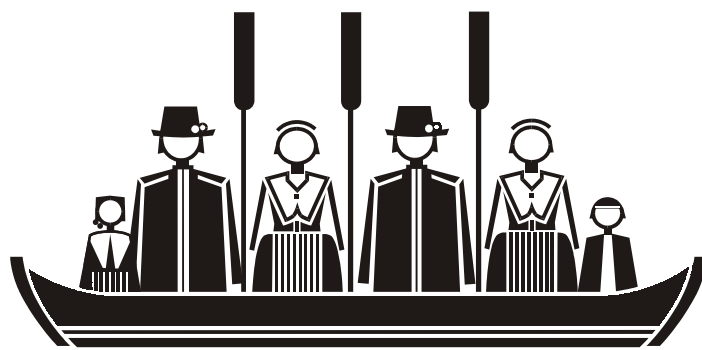

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

Antaget av kommunfullmäktige 2003-03-26.

LEKSAND

INLEDNING	4
DEFINITIONER AV NÅGRA CENTRALA BEGREPP	4
<i>Delaktighet och jämlikhet</i>	5
METOD FÖR UTARBETANDE AV HANDIKAPPOLITISK PLAN	5
REGEL 1 MEDVETENHET	7
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	7
REGEL 2 MEDICINSK VÅRD OCH BEHANDLING	8
<i>Socialnämndens ansvar</i>	8
REGEL 3 REHABILITERING	9
<i>Byggnads- och trafiknämndens ansvar</i>	9
<i>Socialnämndens ansvar</i>	9
REGEL 4 STÖD OCH SERVICE	10
<i>Byggnads- och trafiknämndens ansvar</i>	10
<i>Socialnämndens ansvar</i>	11
REGEL 5A TILLGÄNGLIGHET – TILLGÅNG TILL DEN YTTRE MILJÖN	11
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	12
REGEL 5B TILLGÄNGLIGHET – TILLGÅNG TILL INFORMATION OCH MÖJLIGHET TILL KOMMUNIKATION	13
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	13
REGEL 6 UTBILDNING	14
<i>Bildningsnämndens ansvar</i>	14
<i>Socialnämndens ansvar</i>	15
REGEL 7 ARBETE	16
<i>Byggnads- och trafiknämndens ansvar</i>	16
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	16
<i>Socialnämndens ansvar</i>	16
REGEL 8 EKONOMISK OCH SOCIAL TRYGGHET	17
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	17
<i>Socialnämndens ansvar</i>	17
REGEL 9 FAMILJELIV OCH PERSONLIG INTEGRITET	18
<i>Socialnämndens ansvar</i>	18
REGEL 10 KULTUR	19
<i>Kultur- och fritidsnämndens ansvar</i>	19
<i>Bildningsnämndens ansvar</i>	19
REGEL 11 REKREATION OCH IDROTT	20
<i>Kultur- och fritidsnämndens ansvar</i>	20
REGEL 12 RELIGION	21
<i>Byggnads- och trafiknämndens ansvar</i>	21
REGEL 13 KUNSKAP OCH FORSKNING	21
<i>Socialnämndens ansvar</i>	21
REGEL 14 POLICY OCH PLANERING	22
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	22
<i>Byggnads- och trafiknämndens ansvar</i>	22
<i>Socialnämndens ansvar</i>	22
REGEL 15 LAGSTIFTNING	24
REGEL 16 EKONOMISK POLITIK	24
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	24
REGEL 17 SAMORDNING	25
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	25
REGEL 18 HANDIKAPPORGANISATIONERNA	26
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	26
REGEL 19 PERSONALUTBILDNING	27
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	27
<i>Bildningsnämndens ansvar</i>	27
<i>Socialnämndens ansvar</i>	27
REGEL 20 GRANSKNING OCH UTVÄRDERING	29
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	29
REGEL 21 TEKNISKT OCH EKONOMISKT SAMARBETE	30
REGEL 22 INTERNATIONELLT SAMARBETE	30
<i>Kommunstyrelsens ansvar</i>	30

Inledning

I FÖRETAGSAMMA LEKSAND – VISION FÖR LEKSANDS KOMMUN 2010 finns kommunens verksamhetsidé.

Vi skapar ***goda betingelser*** för alla människor i Leksand, så att vi kan leva ett tryggt och meningsfullt liv i ett väl fungerande samhälle, där de som bor i kommunen vill bo kvar och andra flytta till oss.

I kommentaren till verksamhetsidén sägs bl.a. att ”vi ska särskilt värna om barn, ungdomar, äldre och funktionshindrade”. Under prioriterade områden framgår att ”Vi ska i första hand /.../ skapa förutsättningar för trygghet och ge omsorg till äldre och funktionshindrade”.

Ett medel för att öka tryggheten för människor med funktionshinder är att utarbeta ett handikappolitiskt program. Ett program där kommunens ansvar definieras och de olika verksamheterna inventeras för att bedöma hur vi kan förbättra situationen för människor med funktionshinder. Slutligen ska kommunens olika nämnder och styrelser formulera strategier, mål och direktiv för att söka minska de brister som kan finnas. Det senare sker genom prioritering av tilldelade resurser.

Föreliggande handikappolitiska program bygger på **FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.**

Definitioner av några centrala begrepp

Begreppen finns definierade i den svenska översättningen av FN-reglerna.

Begreppet **funktionsnedsättning** innefattar ett stort antal olika funktioner i olika befolkningsgrupper överallt i världen. Människor kan ha funktionsnedsättningar på grund av fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, syn- eller hörselskador eller –sjukdomar, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar. Sådana skador, tillstånd eller

sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur (s.9).

Handikapp avser förlust eller begränsning av möjligheterna att delta i samhällslivet på samma sätt som andra. **Handikapp** beskriver mötet mellan människor med funktionsnedsättning och omgivningen. Syftet är att fästa uppmärksamheten på brister i miljön och inom olika samhällsområden, exempelvis brister i information, kommunikation och utbildning som hindrar människor med funktionshinder från att delta på lika villkor(s.9).

Delaktighet och jämlikhet

Begreppen avser en process där olika samhällsområden och omgivningen blir tillgängligare för alla, men särskilt för människor med funktionshinder. Den bygger på lika rättigheter och individers lika värde. Människors behov ska ligga till grund för samhällsplanering och att resurser används på ett sådant sätt att varje individ ges lika möjlighet att delta i samhället. Människor med funktionshinder bör få stöd inom de reguljära systemen för t ex utbildning och social service. I takt med att de får samma rättigheter som andra, bör också människor med funktionshinder få samma skyldigheter som andra (s. 11).

Respekt för personlig integritet

I mötet med människor med funktionshinder är det viktigt att de inte upplever sig kränkta utan bemöts med respekt för sin personliga integritet.

Metod för utarbetande av handikappolitisk plan

Förslaget har tagits fram av en Agenda 22-grupp bestående av representanter för handikapporganisationerna samt socialförvaltningens handikappsekreterare och utvecklingssekreterare. Vid framtagandet av förslagen till reglerna 1, 5 a och 5 b har särskilda arbetsgrupper medverkat med representanter för bl. a. handikapporganisationerna och kommunsekreteraren som sammankallande och sekreterare. Förslaget har sedan bearbetats av Agenda 22-gruppen. Efter remiss till handikapporganisationerna

under sommaren kom ett svar in. Därefter behandlades förslaget i referensgruppen.

Vi har valt att följa den struktur som finns i FN:s standardregler. Under varje regel har vi presenterat ingressen för regeln. Vi har sedan försökt identifiera vilken eller vilka verksamheter i kommunen som **ansvarar** för respektive regel och under **uppgifter** formulera aktuell verksamhets inriktning med avseende på FN-reglerna bl.a. med utgångspunkt från lagstiftningen.

Under reglerna 1, 5a och 5b finns dessutom **förslag till mål** som berörda nämnder och styrelser bör ta ställning till vid arbetet med Mål & Budget. Förslagen har framkommit under arbetet med föreliggande program och har av Agenda 22-gruppen bedömts som viktiga att dokumentera och tillstålla respektive verksamhet.

Förslaget till handikappolitiskt program har behandlats i kommunens nämnder och styrelse och sedan varit ute på remiss i de politiska organisationerna och behandlats i kommunstyrelsen inför behandlingen i kommunfullmäktige.

Efter kommunfullmäktiges beslut föreslås att arbetet i nämnder och styrelser för att säkerställa människors med funktionshinderns rätt till delaktighet och jämlikhet sker enligt den metodik som används inom Mål & Budget. Insatserna för människor med funktionshinder ska planeras och genomföras på samma sätt som annan kommunal verksamhet.

Vi vill rikta ett särskilt tack till Ljusk Sven Eriksson, Marika Lissåker, Anne-Maj Magnström, Karin Tull och Helge Qvarfordt som representanter för handikapporganisationerna samt Ni andra som deltagit i arbetet på olika sätt.

Marie Gustafsson
handikappsekreterare

Sören Vintheimer
utvecklingssekreterare

Regel 1 Medvetenhet

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att nämnder, styrelser och bolag ska säkra att förtroendevalda och personal är medvetna om människors med funktionshinderns behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Strategier

- *Att genom utbildnings- och informationsplaner säkra kunskapen hos förtroendevalda och tjänstemän om människors med funktionshinderns rättigheter, behov och möjligheter.*
- *Att människors med funktionshinderns behov beaktas innan beslut fattas om övergripande förändringar.*
- *Att revidera och förtydliga gällande samverkansavtal mellan handikapprörelsen och Leksands kommun (se regel 18).*

Förslag till mål

- Att arrangera ett öppet möte för anställda inom Leksands kommun och kommuninvånare där denna handikapplan presenteras.
- Att anordna utbildningsträffar för anställda inom Leksands kommun i ämnen som innefattas i denna plan, t ex hur man bemöter människor med funktionshinder.
- Att utbildning i människors med funktionshinderns rättigheter enligt FN:s standardregler ingår som en del i Familjecentrums utbildning för föräldragrupper.
- Att näringslivskontoret ansvarar för att föreliggande handikapplan presenteras på ett möte med kommunens företagare.
- Att en utställning om funktionshinder arrangeras årligen, t.ex. i Leksands bibliotek, med medverkan av kommunens förvaltningar samt handikapporganisationer.

Regel 2 Medicinsk vård och behandling

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att en effektiv medicinsk vård och behandling finns tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen skall alla medborgare garanteras en medicinsk vård och behandling som skall vara av hög kvalitet, lättillgänglig och bygga på respekt för patienternas självbestämmande.

Det är landstinget som har huvudansvaret för medicinsk vård och behandling.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden har ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser, till och med sjuksköterskenivå, inom särskilda boendeformer.

Det är viktigt att berörd personal inom vård och omsorg, med hänsyn till sina arbetsuppgifter, så långt det är möjligt har den utbildning och i övrigt den kompetens som behövs för att människor med funktionshinder ska kunna få rätt bemötande inom socialförvaltningens verksamhetsgrenar. Det är av största vikt att all personal respekterar den som har funktionshinder genom att söka tilltala denne direkt och inte i första hand vända sig till dennes anhöriga.

Uppgifter

- *Att erbjuda hälso- och sjukvård av god kvalitet till och med sjuksköterskenivå i särskilda boenden och dagverksamhet.*
- *Att tillse att personalen har rätt utbildning och utrustning för att kunna erbjuda god medicinsk omvårdnad till och med sjuksköterskenivå i särskilda boenden.*
- *Att aktivt medverka till att förebygga skador och sjukdomar hos personer med funktionshinder.*
- *Att i samverkan med landstinget tillgodose den enskildes behov av medicinsk och social omvårdnad i det egna hemmet.*

Regel 3 Rehabilitering

Enligt FN:s standardregler skall samhället erbjuda rehabilitering för människor med funktionsnedsättning så att de kan uppnå och behålla största möjliga självständighet och funktionsförmåga.

I första hand åvilar det landstinget som huvudman för den läkarledda hälso- och sjukvården att erbjuda medicinsk rehabilitering enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Byggnads- och trafiknämndens ansvar

Samhällsbyggnadskontoret ansvarar för handläggning av ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Förslag till mål

- *Att genom fortbildning säkra personalens kompetens och arbetssätt avseende bostadsanpassningar.*

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden svarar för upprätthållande rehabilitering inom sitt ansvarsområde. Det innebär att man i det dagliga omvårdnadsarbetet ska söka uppehålla ADL-funktioner (Aktiviteter i det Dagliga Livet) hos den enskilde så länge som möjligt.

Förslag till mål

- *Att genom fortbildning säkra personalens kompetens och arbetssätt inom området rehabilitering.*
- *Att i samverkan med landstinget utveckla hjälpmedelsverksamheten och hemrehabiliteringen, där även anhörig som vårdar närstående i eget boende och deras behov beaktas.*
- *Att ansvarsfördelningen mellan kommunen och landstinget avseende rehabiliteringen förtydligas.*
- *Att uppmuntra människor med funktionsnedsättning och deras familjer att själva aktivt delta i den egna rehabiliteringen.*

Regel 4 Stöd och service

Enligt FN:s standardregel skall samhället garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter.

Kultur- och fritidsförvaltningen svarar för informationen om kultur- och fritidsutbudet. Tillsammans med handikapporganisationerna bör förvaltningen diskutera vilka informationskanaler som är mest lämpade för människor med olika funktionshinder.

Förslag till mål

- Att utforma informationen på ett sådant sätt att människor med funktionshinder kan ta del av informationen och utbudet.

Personalavdelningen ansvarar för att utveckla samarbetet med försäkringskassan så att anställda med funktionsnedsättning ges möjligheter att fortsätta sin anställning inom kommunen. Samarbetet skall också ge ökade möjligheter att få tillgång till olika hjälpmedel.

Förslag till mål

- *Att utveckla samarbetet med försäkringskassan.*
- *Att anpassa arbetsplatsen efter människors med funktionshinderns behov.*

Byggnads- och trafiknämndens ansvar

Samhällsbyggnadskontoret handlägger ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Bidrag kan beviljas till handikappanpassning av bostaden, så att den enskilde kan bli mer oberoende i det dagliga livet.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden stöder genom föreningsbidrag handikapporganisationernas utveckling av service för sina medlemmar, t ex i form av informationsinsatser. Stöd och service kan också tillhandahållas genom hemtjänst, personlig assistans, ledsagarservice, särskilt boende, färdtjänst, individuella tekniska och medicinska hjälpmedel m.m. Socialnämnden tillhandahåller även stöd och service till anhörigvårdare genom bl.a. kostnadsfri avlastning och dagverksamhet.

Uppgifter

- *Att genom föreningsbidrag stödja handikapporganisationerna ekonomiskt för att de ska kunna svara för informationsinsatser till sina medlemmar.*
- *Att utveckla samarbetet med försäkringskassan.*
- *Att tillgodose människors med funktionshinders behov av hjälpmedel.*
- *Att fortsätta utvecklingen av verksamheter för människor med funktionshinder anpassat efter deras behov.*
- *Att särskilt beakta fysiskt och psykiskt människors med funktionshinders behov av insatser enligt LSS och SoL.*

Regel 5A Tillgänglighet – tillgång till den yttre miljön

Enligt FN:s standardregel skall samhället göra den fysiska miljön tillgänglig oavsett vilka eller hur stora funktionsnedsättningar människor har.

För att förverkliga FN:s standardregel antog riksdagen år 2000 *Den nationella handlingsplanen för handikappolitiken* med målet att göra det möjligt för människor med funktionshinder att bli fullt delaktiga i samhällslivet, i första hand genom att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället.

Ett konkret delmål i den nationella handlingsplanen är att *befintliga offentliga lokaler och allmänna platser skall vara tillgängliga för människor med funktionshinder före år 2010.*

Ett tillägg i byggnadslagstiftningen stadgar att *enkelt avhjälpta hinder* mot den fysiska tillgängligheten skall undanröjas. Enligt regeringens proposition *Från patient till medborgare* skall detta vara åtgärdat inom en tioårsperiod.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för samordning av arbete som berör flera verksamheter.

Förslag till mål

- *Kommunstyrelsen ansvarar för att det görs en inventering av den fysiska tillgängligheten i kommunen där bristerna läggs in i en åtgärdsplan med målsättning att de ska vara åtgärdade senast år 2010. Inventeringen ska omfatta lokaler, såväl kommunala som kommersiell service och offentliga utemiljöer som gator och gångvägar. Även tillgänglighet till kollektivtrafik ska inventeras. I detta arbete bör representanter från **Leksandsbostäder, bildningsnämnden, omsorgsverksamheten, kultur- och fritidsförvaltningen, samhällsbyggnadskontoret, serviceavdelningen och gata/parkavdelningen samt handikapporganisationerna** ingå.*
- ***Samhällsbyggnadskontoret** ska utveckla rutinerna för att tillgodose tillgänglighetsfrågor i byggprocessen.*
- ***Trafikavdelningen** kommer fortsatt att på ett positivt sätt beakta de förslag som handikapprörelserna lämnar på grundval av inventering enligt Äldre oskyddade trafikanter.*
- ***Serviceavdelningen** ska tillse att städningen av kommunens lokaler sker med hänsyn tagen till allergikers behov.*
- ***Gatukontoret** ska vid snöröjning och halkbekämpning tillse att människors med funktionsinders behov beaktas.*

Regel 5b Tillgänglighet – tillgång till information och möjlighet till kommunikation

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har skall samhället se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen kan genom delegation uppdra till samtliga nämnder, styrelser och bolag att tillgodose att människor med funktionshinder får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.

Förslag till mål

- *Att verka för att kommunens information, så väl skriftlig som muntlig, ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionshinder.*
- *Att Leksands bibliotek ska vara den plats dit man i huvudsak kan vända sig som funktionshindrad för att hitta kommunal information, som är anpassad efter de behov man har.*
- *Att genom samrådsavtalet uppdra åt handikapporganisationerna att utveckla lämpliga informationsvägar för sina medlemmar med funktionshinder.*
- *Ansvara för att resultatet av inventeringen av fysisk tillgänglighet (se regel 5a) sammanställs i en handikappguide för att människor med funktionshinder ska kunna få information om tillgängligheten i kommunen.*
- *Att en kurs anordnas i Att skriva lättläst för anställda inom Leksands kommun som skriver protokoll och informationsmaterial.*
- *Att de mest efterfrågade handlingarna finns att tillgå i storstil och som talbok på Leksands bibliotek. Utvecklas av kommunens informationsansvariga tillsammans med handikapporganisationernas samrådsorgan.*
- *Att en lättläst version av protokoll, blanketter och viktiga meddelanden finns på www.leksand.se (kommunens hemsida) samt att det på första sidan finns en länk som heter Lättläst.*

- *Att en inventering görs av befintliga hörselslingor i kommunen. En lista tas fram på vilka lokaler som har hörselslinga samt att det även framgår vem man kan ringa om man har problem med hörselslingan.*
- *Att en kurs i **teckenspråk** erbjuds personal som arbetar i kommunens reception.*
- *Att en satsning görs för att utveckla ett teknikcentrum i Leksands bibliotek som ökar möjligheten att anpassa information. Bidrag kan sökas.*
- *Inventera behovet av att kommunen lämnar ekonomiskt stöd till Talpilen.*
- *Att tillgängligheten anges i annonser inför öppna möten, t ex om det finns hörselslinga.*

Regel 6 Utbildning

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning har lika möjligheter som andra till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå. Utbildningen skall vara integrerad i den ordinarie utbildningen om inte särskilda skäl talar för annat.

Bildningsnämndens ansvar

Skolans ansvarsområde, inklusive ansvaret för barn och ungdomar med funktionshinder, regleras på nationell nivå i *skollagen*.

Utbildningen gäller för alla barn och ungdomar oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden.

Den kommunala *skolplanen*, som är ett politiskt måldokument, klargör kommunens målsättning med skolverksamheten. Barn och ungdomar med särskilt behov av stöd och stimulans skall uppmärksammas och deras behov skall prioriteras. Kommunens resurser skall användas så att hinder för dessa elever förebyggs och avhjälpas om de ändå uppstår.

Skolan skall förebygga och motverka att elever med funktionshinder får svårigheter i skolarbetet. För elever som inte klarar skolans minimikrav skall *åtgärdsprogram* upprättas och noga följas upp.

Förslag till mål

- *Att ha en beredskap i skolan för att ta emot elever med funktionshinder,*
- *att svara för att berörd skolpersonal har grundläggande kunskaper om funktionshindrens innebörd och aktivt delta i arbetet med att skapa en god tillvaro för elever med funktionshinder,*
- *att påverka attityder och utveckla ett specialpedagogiskt synsätt i den konkreta undervisningssituationen (genom fortbildning, information m.m.),*
- *att fortlöpande pröva avvägningen av olika personalresurser (lärare, elevassistenter m.fl.) för elever med funktionshinder,*
- *att kunskap om begreppen funktionsnedsättning och handikapp skall ingå som en naturlig del i all utbildning.*

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden ansvarar för att på ett aktivt sätt samverka med skolan omkring enskilda elevers med funktionshinderns skolgång eller förberedelse inför skolstart. Samarbete omkring personliga assistenter och elevassistenter är ett viktigt område, vilket även gäller persontransporter mellan skola, elevhem, korttidsvistelse och bostad.

Regel 7 Arbete

Enligt FN:s standardregel skall samhället verka för att förutsättningar skapas för människor med funktionsnedsättning att få samma förutsättningar som andra till produktivt och inkomstbringande arbete.

Byggnads- och trafiknämndens ansvar

I samband med planarbete och handläggning av bygglov och bygglovsanmälan kontrolleras bl.a. tillgängligheten inom arbetslokaler minst i enlighet med kraven i plan- och bygglagen (PBL)

Kommunstyrelsens ansvar

Personalkontoret ska se till att lagar och regler följs så att ingen diskriminering sker av anställda med funktionshinder. Detta gäller också vid rekrytering av personal. Kommunen bedriver en aktiv politik för att skapa möjligheter för personer med funktionshinder att behålla sin kontakt med arbetslivet.

Då anställda drabbas av funktionsnedsättning, har arbetsgivaren enligt arbetsmiljölagen skyldighet att i möjligaste mån anpassa arbetsplatsen. Detta förutsätts ske enligt arbetsgivarens rehabiliterings- och anpassningsansvar och ställer ibland krav på att ny teknik används och att hjälpmedel, verktyg och utrustning utvecklas och tillverkas.

I kommunens rekryteringspolitik ligger att samarbete sker mellan parterna för att trygga en rättvis rekryterings- och befordringspolitik, rättvisa anställningsförhållanden och lönestrukturer. Kommunen arbetar även kontinuerligt för bättre arbetsmiljöer för att förhindra att skador eller sjukdomar uppstår till följd av arbetet och att anställda, som drabbas av arbetsskador, ska rehabiliteras.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden ska aktivt samverka med de statliga organen (främst arbetsförmedling och försäkringskassa). Det sker genom att bidrag ges till handikapporganisationer för att underlätta anställningar av

arbetshandikappade, genom dagverksamhet för människor med psykiska funktionshinder och daglig verksamhet för utvecklingsstörda.

Förslag till mål

- *Att särskilt uppmärksamma behovet av meningsfull sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder,*
- *att verka för att erfarenhet av egen funktionsnedsättning blir en merit vid anställning med arbetsuppgifter som har anknytning till handikappområdet och*
- *att utveckla samarbetet med arbetsförmedlingen för att underlätta för människor med funktionshinder att få anställning.*

Regel 8 Ekonomisk och social trygghet

Enligt FN:s standardregel skall samhället verka för att människor med funktionshinder har en social trygghet och tillräckligt med inkomster. Staten har genom social-försäkringssystemet huvudansvaret för enskildas försörjning och trygghet.

Kommunstyrelsens ansvar

Genom personalkontoret utvecklas samarbetet med försäkringskassan så att anställd som drabbas av funktionsnedsättning kan återfå förmågan att själv tjäna sitt uppehälle.

Förslag till mål

- *Att medverka till att så få personer som möjligt tvingas lyfta bidrag för sin försörjning och aktivt medverka till att skapa meningsfull sysselsättning.*
- *Överförmyndaren skall verka för att behovet av gode män tillgodoses samt ha tillsyn över verksamheten.*

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden har efter staten det yttersta ansvaret för att tillgodose enskilda personers behov av ekonomisk och social trygghet.

Socialnämnden har också att verka för att avgifterna inom socialtjänsten är satta efter den enskildes förmåga att betala.

Förslag till mål

- *Att verka för att avgifterna inom socialnämndens verksamhet sätts efter den enskildes ekonomiska förutsättningar.*

Regel 9 Familjeliv och personlig integritet

Enligt FN:s standardregel skall samhället främja möjligheten för människor med funktionsnedsättning att leva familjeliv.

Samhället ska främja deras rätt till personlig integritet och se till att lagar inte diskriminerar människor med funktionsnedsättning när det gäller sexuella relationer, äktenskap och föräldraskap.

Socialnämndens ansvar

Människor med funktionshinder ska ha samma förutsättningar som andra att leva ett familjeliv. Socialnämnden tillhandahåller olika stödinsatser till familjer där personer med funktionshinder ingår. Det kan t.ex. vara familjerådgivning, avlösarservice, avlastning eller anhörigstöd.

Förslag till mål

- *Att i måldokument och utbildningssammanhang verka för att personal inom socialtjänsten når insikt om vikten av att respektera enskilda människors integritet och självbestämmande och*
- *att kontinuerligt följa upp stödinsatserna samt insatsernas kvalitet.*

Regel 10 **Kultur**

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor som andra.

Kultur- och fritidsnämndens ansvar

Kulturförvaltningen har till uppgift att se till att alla kommuninvånare har samma tillgång till informationsflöde samt till den kulturella verksamheten.

Förslag till mål

- *Att främja utvecklingen och användningen av särskild teknik så att personer med funktionshinder får tillgång till information och kulturella aktiviteter.*
- *Att verka för att det vid annonsering av kulturarrangemang informeras om tillgängligheten för människor med funktionshinder och tillgång till särskild teknik och/eller tolk.*

Bildningsnämndens ansvar

Kommunens bibliotek har till uppgift att se till att alla kommuninvånare har tillgång till mediabeståndet.

Förslag till mål

- *Att främja utvecklingen och användningen av särskild teknik så att litteraturen och det övriga mediabeståndet görs tillgängligt för personer med funktionshinder.*

Regel 11 **Rekreation och idrott**

Enligt FN:s standardregel skall samhället vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionshinder samma möjligheter till rekreation och idrott som andra.

Kultur- och fritidsnämndens ansvar

Vid samhällsplanering och byggnation beaktas människors med funktionshinderns behov av fysisk aktivitet och deltagande i föreningslivet.

Kultur- och fritidsförvaltningen erbjuder stöd till personer och organisationer som önskar starta idrottsföreningar/sektioner för människor med funktionshinder samt friskvårdsaktiviteter som är riktade till människor med funktionshinder.

Kultur- och fritidsförvaltningen informerar arrangörer av turistaktiviteter om vikten av att välja lokaler som tar hänsyn till människors med funktionshinderns behov av tillgänglighet samt information.

Förslag till mål

- *Att verka för att personer med funktionsnedsättning kan delta i friskvårdsaktiviteter och idrotts- och föreningsliv samt nyttja idrotts- och rekreationsanläggningar.*
- *Att stödja initiativ som har till syfte att starta idrottsföreningar/sektioner eller anordna friskvårdsaktiviteter riktade till människor med funktionshinder.*

Turistavdelningen informerar arrangörer av turistaktiviteter om vikten av att välja lokaler som tar hänsyn till människors med funktionshinderns behov av tillgänglighet samt information.

Förslag till mål

- *Att utveckla kommunen till ett attraktivt och tillgängligt turistmål för människor med funktionshinder.*

Regel 12 **Religion**

Enligt FN:s standardregel skall samhället uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionshinder att utöva sin religion.

Byggnads- och trafiknämndens ansvar

I samband med planarbete och handläggning av bygglov och bygganmälan kontrolleras tillgängligheten till, och inom, kyrkorum och kyrkogårdar.

Förslag till mål

- *Att verka för att kyrkorum och kyrkogårdar är tillgängliga för besök av personer med funktionshinder.*

Regel 13 **Kunskap och forskning**

Enligt FN:s standardregel skall samhället ansvara för att kunskaperna om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning ökar och att kunskaperna sprids.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden har ett nära samarbete med Dalarnas forskningsråd avseende olika projekt, t.ex. forskning inom psykiatri och genom fortsatt samarbete med äldreforum.

Förslag till mål

- *Att aktivt samverka med universitet och högskolor samt Dalarnas forskningsråd för att öka kunskaperna om levnadsvillkoren för personer med funktionshinder och för att vetenskapligt utvärdera den kommunala verksamheten ur ett handikapperspektiv.*

Regel 14 **Policy och planering**

Enligt FN:s standardregel skall samhället se till att handikappaspekter beaktas i alla policy- och planeringssammanhang.

Det faktum att samhället har det yttersta ansvaret för människor med funktionsnedsättning befriar inte andra från deras ansvar. Alla som är ansvariga för stöd och service eller förmedling av information i samhället bör uppmuntras att se till att deras verksamheter görs tillgängliga för människor med funktionsnedsättning.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen har, som ansvarig för kommunens övergripande planering, skyldighet att se till att människors med funktionshinderns behov beaktas i all sådan planering.

Förslag till mål

- *Att göra handikappkonsekvensbedömningar inför viktiga kommunala beslut som har stor betydelse för människor med funktionshinder.*

Byggnads- och trafiknämndens ansvar

Byggnads- och trafiknämnden skall aktivt följa plan- och bygglagen (PBL) i planeringsprocessen och på detta sätt bevaka att olika handikappintressen kan förenas med andra intressen.

Socialnämndens ansvar

Till socialnämndens uppgifter hör, enligt socialtjänstlagen, att medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen.

Förslag till mål

- *Att lokalt utveckla former för socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen och*

- *att utveckla och fördjupa samverkan med handikapporganisationerna genom det lokala samrådsavtalet.*

Regel 15 **Lagstiftning**

Enligt FN:s standardregel har staten ansvaret för att det skapas en rättslig grund för åtgärder som leder till delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. Kommunen skall efterleva den lagstiftning som finns inom handikappområdet.

Regel 16 **Ekonomisk politik**

Enligt FN:s standardregel har staten det ekonomiska ansvaret för nationella handlingsprogram och åtgärder som ska tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Kommunen har det ekonomiska ansvaret för det kommunala handlingsprogrammet och de åtgärder som där skall tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Kommunstyrelsens ansvar

Samtliga nämnder och styrelser är skyldiga att tillgodose människor med funktionsnedsättning rätt till delaktighet och jämlikhet.

Förslag till mål

- *Att kommunstyrelsen ger alla kommunala nämnder och styrelser i direktiv för arbetet med Mål & Budget som ska ta hänsyn till det handikappolitiska programmet, samt*
- *att avsätta ekonomiska medel för att öka tillgängligheten för människor med funktionshinder.*

Regel 17 **Samordning**

Enligt FN:s standardregel är samhället ansvarigt för nationella samordningskommittéer eller motsvarande inrättas, som säkerställer att handikappfrågor samordnas.

Kommunstyrelsens ansvar

Inom kommunen är det s.k. **Forat** det övergripande organet för samordning av arbetet med Mål & Budget.

Förslag till mål

- *Att inom ramen för det ordinarie arbetet med Mål & Budget utveckla former för bevakning och samordning av respektive nämnds mål med avseende på människor med funktionsnedsättning.*

Regel 18 Handikapporganisationerna

Enlig FN:s standardregler ska samhället erkänna handikapporganisationernas rätt att representera människor med funktionsnedsättning och att organisationerna har en rådgivande roll när det gäller beslut i handikappfrågor.

Kommunstyrelsens ansvar

Handikapprörelsen och Leksands kommun har träffat avtal rörande samverkan enligt Kommunallagen, Socialtjänstlagen samt Lagen om stöd och service till vissa människor med funktionshinder.

Avtalet syftar till att

- dels tillföra kommunen kunskaper och erfarenheter om människors med funktionshinderns levnadsvillkor och behov till gagn för den kommunala verksamheten och
- dels underlätta för handikapprörelsen att tillvarata människors med funktionshinderns intressen i den kommunala verksamheten.

Avtalet gällde perioden 1999-01-01—2002-12-31 med automatisk förlängning om inte någon part sa upp det före avtalstidens utgång. Eftersom avtalet inte fungerat tillfredsställande har det sagts upp av kommunstyrelsen och ett utkast till avtal varit ute på remiss hos handikapporganisationerna. Syftet med det nya avtalet är detsamma som ovan. Det gäller att hitt lämpliga samrådsformer mellan kommunen och organisationerna. Svaren visar att diskussionen om det nya avtalet bör fortsätta. Handikappsekreteraren har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att kalla handikapporganisationerna till ett möte för att tillsammans utforma ett nytt avtal.

Förslag till mål

- *Att uppdra åt handikappsekreteraren att tillställa det nya avtalet till samtliga nämnder och styrelser.*
- *Att ge alla nämnder och styrelser direktiv att ta del av det lokala samrådsavtalet och arbeta efter dess intentioner.*

Regel 19 Personalutbildning

Enligt FN:s standardregel är samhället ansvarigt för att det på alla nivåer finns lämplig utbildning/fortbildning för all personal som deltar i planering av och ger service eller bistånd till människor med funktionsnedsättning.

Principen om full delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder bör genomsyra all kompetensutveckling som kommunen anordnar för personal som ger service och insatser till dessa personer.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunen strävar efter att, genom personalkontoret, hålla en strikt kompetenspolitik vid rekryteringen av personal som arbetar med människor med funktionshinder. Personalkontoret har också ett stort ansvar, främst tillsammans med social- och bildningsnämnderna, att tillgodose denna personals behov av fortbildning och kompetensutveckling.

Bildningsnämndens ansvar

Skolan har ett speciellt ansvar för att rekrytera lämplig personal samt utveckla specialpedagogiska kompetenser. Speciella kompetenser skall finnas för olika former av funktionshinder liksom för barns olika behov av omvårdnad.

Förslag till mål

- *Att tillse att berörd personal har tillräcklig kompetens för att stödja elever med funktionshinder i deras utbildning och utveckling.*

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden skall verka för att rekrytera lämplig personal med adekvat utbildning och upprätthålla, stärka och utveckla deras kunskaper och färdigheter genom olika former av kompetensutveckling.

Förslag till mål

- *Att tillse att det finns individuella planer för kompetensutveckling för all personal som arbetar med människor med funktionshinder.*

Regel 20 Granskning och utvärdering

Enligt FN:s standardregel är samhället ansvarigt för fortlöpande granskning och utvärdering av nationella program och tjänster för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunens service inom handikappområdet ska säkerställa delaktighet och jämställdhet för människor med funktionshinder.

Förslag till mål

- *Att kommunstyrelsen ger direktiv till alla kommunala nämnder och styrelser att i arbetet med Mål & Budget samt kvalitetssystemet utarbeta rutiner för säkerställande av delaktighet och jämställdhet för människor med funktionshinder samt fastställa metoder för hur arbetet ska utvärderas samt*
- *att föreliggande handikappolitiska program granskas och utvärderas årligen i nära samarbete med de lokala handikapporganisationerna.*

Regel 21 **Tekniskt och ekonomiskt samarbete**

Enligt FN:s standardregel har både industri- och utvecklingsländer ett ansvar för att tillsammans förbättra levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i utvecklingsländerna.

Regel 22 **Internationellt samarbete**

Enligt FN:s standardregel ska samhället delta aktivt i internationellt samarbete när det gäller åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunens service inom handikappområdet ska säkerställa delaktighet och jämställdhet för människor med funktionshinder.

Förslag till mål

- *Att var öppna för ett samarbete med våra vänorter. Samarbetet ska inriktas mot att utbyta erfarenheter och kunskaper. Om vänorterna så önskar, kan kommunen bistå med råd och stöd till deras handikapparbete.*